

Gemeentebreed

Elke zondag Bijbelzondag

H. van den Berg

Als ik dit schrijf, staan we vlak voor de Michazondag, met thema's die staan voor recht en gerechtigheid. De zondag daarna beleven we de nationale Bijbelzondag. Een zondag om extra aandacht te schenken aan de Bijbel en het bijbelwerk in Nederland en het buitenland. We hebben meer van die zondagen met thema's als de vervolgde kerk, de Theologische Universiteit, de kijk-zie-en-ontdekzondag, waarin onze gehandicapte broeder en zuster in de aandacht staan. En zo nog wat meer.

Daarmee zijn we er nog niet. In de kerkorde hebben we afgesproken dat op de christelijke feestdagen de heilsfeiten die de gemeente op die dagen bijzonder herdenkt, worden verkondigd. Daar is niets op af te dingen. Maar wat te denken van allerlei andere zondagen, zoals themazondagen waarin een jaarthema of andere thema's aan de orde komen, leerdiensten, vriendendiensten, zoekersdiensten, diensten voor het kind, of jeugddiensten voor de tieners. En niet te vergeten de aangepaste diensten voor gehandicapten. Veelal voorbereid door daarvoor ingestelde commissies, die natuurlijk in overleg gaan met de dienstdoende predikant.

Onrustig

Als je dit eens wat op je laat inwerken, kun je daar op verschillende manieren tegen aankijken. Wat mooi, dat zoveel mensen zich inzetten voor de kerkdiensten, er wordt veel tijd en energie in gestoken om er iets goeds van te maken. Wat een zorg en zorgvuldigheid. Je kunt rijk zijn met het enthousiasme dat mensen bezielt. Je kunt het ook anders benaderen: wat een onrustig beeld levert het op, alles bij elkaar! Dan bedoel ik nog niet in de eerste plaats dat dit van de predikanten veel extra inspanning vergt (dat is trouwens wel zo!). Maar gewoon het beeld als boven geschetst overziende, dringt zich de gedachte op: wordt het niet wat te drukkelig. De drukte kan activistische trekken krijgen. We hebben de ene themazondag nog niet gehad of de volgende staat alweer voor de deur. We hebben het door de week druk, druk, druk. Maar hoe is het op de rustdag?

U vraagt, de predikant draait

Nu kun je zeggen: je hoeft toch niet aan alles mee te doen. Dat is ook zo. Je kunt sceptisch zijn over de Michazondag, met de bijbehorende millenniumdoelen die je al dan niet reëel vindt. Of je vindt de kijk-zie-en-ontdekzondag niet zo nodig, omdat er in de gemeente al zoveel aandacht aan gehandicapten gegeven wordt, je gaat eraan voorbij, of je besluit om er alleen in het gebed aandacht aan te geven. Maar wat gebeurt er dan? Tien tegen één dat je verwijten krijgt van mensen die teleurgesteld zijn, dat er zo weinig met het thema gedaan is. De prediker wordt ter verantwoording geroepen. Ik spoor hier een merkwaardige beweging: van allerlei kant, van binnen en van buiten de gemeente wordt er van alles aangereikt aan de prediker. Allemaal goedbedoeld, maar ja, hoe zal ik het zeggen, er lijkt iets gaande van een democratisering van de preekstoel. De preekstoel wordt een podium waar op verzoek diverse onderwerpen ter sprake gebracht worden. Wat gechargeerd gezegd: u vraagt, de predikant draait.

Van wie is de preekstoel?

Niet van de dominee! Niet van de kerkenraad, en ook niet van de gemeente. De preekstoel is van God. Het is de plaats waar zijn Woord klinkt. Daar zit iets in van een 'tegenover'. Het 'tegenover' van Gods Woord. Het komt van 'de andere kant', van Boven. God heeft wat aan de gemeente te zeggen. Daarvoor gebruikt Hij predikanten, mannen Gods, zo mag je dat toch zeggen? Hij heeft aan hen, samen met de kerkenraad, de leiding van de gemeente toevertrouwd. Dat geeft de predikant een eigen ruimte op de preekstoel, in gebondenheid aan het Woord. Het geeft hem een eigen verantwoordelijkheid om te bepalen waar het zondag in de kerk over zal gaan. Geen druk van wie dan ook, alleen drang van Boven.

Ja, van Boven, want de prediking zal ingebed zijn in de omgang met de HERE. Tekstkeus en verdere preekvoorbereiding doe je biddend. Verder draagt de predikant deze verantwoordelijkheid samen met de kerkenraad, die geroepen is om leiding te geven aan de gemeente. Dus zullen in de preekbespreking op de kerkenraad niet alleen de preken van de afgelopen tijd aandacht moeten krijgen. Maar ook zal de vraag aan de orde komen: wat vindt de kerkenraad nodig voor de gemeente? Waar zal in de komende tijd over gepreekt moeten worden? De prediker zal daar, als het goed is, in zijn preekplan naar vermogen rekening mee houden. En natuurlijk, als daar dan een keer een themazondag in past, zal dat meegenomen worden. Maar het spreekt niet vanzélf dat verzoeken voor themazondagen gehonoreerd worden.

Continuïteit

Zelf ervaar ik in toenemende mate dat door al die bijzondere zondagen de serieprediking onder druk komt te staan. Ben je net bezig met een serie, wordt die onderbroken door een themazondag of een bijzondere dienst. Dat is meer dan jammer. Een serie preken over een bepaald thema, of een bijbelboek vind ik van groot belang. Want daarin leren we de éénheid van de Schrift. Willen we doorkrijgen hoe spannend de Bijbel is, hoe schoon dat heilig Boek is gecomponeerd door de Geest, willen we wijs zijn met die prachtige Bijbel die we van God gekregen hebben, dan zal een geregelde serieprediking nodig zijn. We moeten niet willen leven bij een handvol losse en vaak overbekende bijbelteksten, de gemeente houdt het vol bij het geheel van de Schrift.

Het is bekend dat Calvijn hele bijbelboeken achter elkaar heeft bepreekt. Op een gegeven moment werd hij uit Genève verbannen. Toen hij na drie jaar terugkwam, pakte hij de preekdraad weer op bij het bijbelgedeelte waar hij indertijd gebleven was. Die doorgaande schriftprediking had een eigenaardige kracht. Wat een invloed heeft Calvijn daarmee in Genève gehad. Hij leerde de gemeente de Bijbel kennen, in zijn geheel, in samenhang. En daarbij kwamen ook minder bekende gedeelten aan de orde, de gemeente leerde héél de Bijbel kennen. Continuïteit in de prediking is ook vandaag hard nodig. Waar dit niet gebeurt, verkrumelt onze bijbelkennis. Bepaalde teksten zijn overbekend, omdat ze zo vaak terugkomen in dagboeken en op preekstoelen. Maar er zijn hele bijbelgedeelten of zelfs bijbelboeken totaal onbekend. Op die manier krijgen we een dun bijbeltje. Dat zal de HERE toch niet bedoeld hebben. Hij heeft zich in het totaal van zijn Woord bekendgemaakt en niet in losse bijbelteksten. De leer van de kerk is niet gebaseerd op bijbelteksten, maar op het geheel van de Schrift.

Gejaagd

Ja maar, we leven toch niet meer in de tijd van Calvijn. De man werd 500 jaar geleden geboren. Elke rechtgeaarde calvinist zal zeggen dat we hem niet slaafs in alles moeten volgen!

Je kunt hem toch niet als voorbeeld voor vandaag nemen. Inderdaad, we leven vandaag. Nu is er veel over 'vandaag' te zeggen. Dat gaan we niet doen. Wel dit: we leven in een tijd van voortschrijdende techniek, waardoor we juist meer tijd vrij zouden moeten krijgen. De wasmachine en de stofzuiger werken tijdbesparend. Maar er is ook een andere kant: technische vindingen juttten ons juist op. Door mobiel, internet en tv kán er meer, maar móeten we ook meer. We staan in toenemende mate onder druk van een spervuur aan prikkels en signalen. Ook de economie jaagt ons op. Van de mensen tussen de 20 en 65 voelt de helft zich meer dan eens gejaagd. Vrouwen die een parttimebaan combineren met de zorg voor kinderen, voelen zich meestal gestrest, zo vertellen onderzoeken. We besteden meer tijd aan werk, zorg, opleiding en aan internet. We houden dus minder vrije tijd over. Daar moeten we mee woekeren, en ook die tijd moet zo nodig gevuld worden met belevenissen, we zoeken de kick. De rust is eruit, het vermogen om je te concentreren slinkt. We gaan vluchtig leven, de jacht zit in ons bloed en in de omgeving waarin wij een plek hebben. We leven en denken hapsnap. Dat maakt mensen stuurloos en oppervlakkig.

Juist in zo'n tijd is het goed dat het er in de kerk niet hapsnap aan toegaat. Maar dat we leven bij het Grote Verhaal, het éne Verhaal, dat van de hele Bijbel. Daar ons op concentreren. Aansluiten bij de vorige zondag, en verder borduren aan schriftuurlijke draden. Het Woord als geheel geeft houvast, scheidt kaders waarbinnen gedachten tot rust komen en het geloof leefruimte krijgt om te rijpen. Door verbanden te zien krijg je gevoel voor de diepgang van het leven met de HERE, want je ziet diepe samenhangen. Niet alleen in de Bijbel, maar ook in het leven van alledag krijg je oog voor God, die zó'n schitterend Woord aan ons gegeven heeft. Je gaat dus niet alleen de diepte in, maar komt ook op de hoogte. Je kijkt bewonderend omhoog naar God in de hemel. De drukke en gejaagde mens komt tot rust bij Hem, die Zich in heel de Schrift laat kennen. Vandaar de oproep in dit artikel: laat het elke zondag Bijbelzondag zijn.